

אחותנו התאומה

טייוואן

מעטים הם האזורים בעולם הנראים שונים כל כך ממדינת ישראל, ועם זאת כה דומים לה, כמו טייוואן | שתיהן נחשבות לאי טריטוריאלי, זו מבחינה גיאוגרפית וזו מבחינה פוליטית ותרבותית | שתיהן קטנות ביחס לשכנותיהן, דלות במשאבים טבעיים ומתבססות על ההון האנושי שלהן, ועוד | עד לפני כעשרים שנה הקשרים ביניהן התרחשו בעיקר מתחת לפני השטח, אך בשנים האחרונות צברו תאוצה | החוקר ערן נבון, שחקר באופן מעמיק את יחסי טייוואן וישראל, פרסם מאמר מרתק שבו הוא חושף ציוני דרך ביחסי שתי המדינות ושיתופי פעולה תרבותיים, אקדמיים, טכנולוגיים ומסחריים | כך נפרצה החומה עם טייוואן

לפני כשני עשורים, מציין נבון. "בעשרים השנים האחרונות חלה התקרבות תרבותית ומסחרית בין המדינות, עת שני הצדדים פתחו הדדית נציגויות בלתי רשמיות בשנת 1993. הרפובליקה הסינית, יריבתה של שכנתה הקטנה טייוואן - נמנעה מלהביע תמיכה פומבית בתנועה הציונית ובישראל עוד לפני ניצחון המפלגה הקומוניסטית בסין בשנת 1949 ועלייתו של שליט סין, מאו דזה-דונג, זאת בעיקר על מנת שלא לסכן את יחסיה עם העולם הערבי. חשוב לציין עם זאת שבשנת 1920 הביע סון יאט-סן, אבי הרפובליקה הסינית, הכרה ותמיכה בהצהרת בלפור ובמטרות התנועה הציונית. בשנים שלאחר מלחמת האזרחים בסין ונסיגת ממשלתו של ג'יאנג קאי-שק לטאיפיי בירת טייוואן, נותקו הקשרים בין הממשלות, ולמעט קשרי סחר פרטיים כמעט לא התקיימה תקשורת בין הצדדים. בתחילת שנות השישים הוביל הצורך בשיתוף פעולה טכנולוגי לחידוש מוגבל ביחסים. דמות המפתח בשיתוף פעולה זה היה יושב ראש הוועדה לאנרגיה אטומית של ישראל, פרופ' ארנסט דוד ברגמן (1903-1975). פרופ' ברגמן ביקר בטייוואן כמה פעמים והוביל תוכנית מצומצמת אשר במסגרתה התארחו בישראל כמה משלחות לא רשמיות. אלה ביקרו במוסדות אקדמיים ואף במתקנים ביטחוניים. המשלחות התמקדו בחילופי ידע וטכנולוגיה, אולם בכל הקשור לקשרי מסחר ויחסים דיפלומטיים נשמר הקיפאון עד תחילת שנות התשעים (למעט עסקאות ספורות אשר הנתונים לגביהן חסויים)."

הנס הטייוואני

"בתחילת שנות החמישים, מציין נבון, "נשאו ישראל וטייוואן את עיניהן בעיקר מערבה, בגיוס תמיכה ומשאבים להתפתחותן ולהבטחת עתידן". טייוואן ניצלה עד תום את הייעוץ וההכוונה שקיבלה מארצות הברית, והצליחה

מתקדמת וניתוקה הפוליטי המתמשך מסין, עודנה קשורה בטבורה אל אסיה הפאסיפית וחולקת רבים ממאפייניה. תושבי האי, שאליו נמלטה ממשלת הרפובליקה הסינית (ב-1949) לאחר התבוסה במלחמת האזרחים, מחוברים גם היום למורשת התרבות הסינית עתיקת היומין שעליה גדלו אבותיהם. מורשה זו ניכרת בתחומים רבים בטייוואן המודרנית, ולאורך השנים השפיעה רבות על עיצוב כלכלתה ומדיניות החוץ שלה. מעבר לכך, בין שמדובר באקלים, בשפה, במטבח או בנופים, במבט שטחי נראה שלטייוואן ולישראל יש מעט מאוד מן המשותף."

נבון מוצא קווים מקבילים המאפיינים את שתי המדינות הנה רחוקות גיאוגרפית. "ראשית", הוא פותח, "טייוואן וישראל הן טריטוריות בעלות צביון של אי. האחת היא אכן אי במשמעותו הגיאוגרפית, ממוקמת כ-180 קילומטרים מחופי סין; במאה השש עשרה נקראה בפיהם של מלחים פורטוגלים 'האי היפה' או 'אילהה פורמוזה'. השנייה היא למעשה אי מטפורי - במובן הפוליטי, הדמוגרפי והתרבותי - במזרח התיכון. שטחה של טייוואן גדול כמעט פי שניים משטחה של ישראל, ואוכלוסייתה גדולה פי שלושה, אולם שתיהן נחשבות קטנות ביחס לשכנותיהן, דלות במשאבים טבעיים ומתבססות על ההון האנושי של תושביהן כדי להתבלט; שתיהן חדלו להיות קולוניות בהפרש של שלוש שנים, ובהמשך נאבקו זמן רב על זהות עצמית והכרה בין-לאומית, עם זאת עדיין ניכרים בהן בתחומים מסוימים עקבותיה של המורשת הקולוניאלית; שתי המדינות קשורות לתרבויות גאות ועתיקות אשר שמות דגש על ערכי חינוך ומשפחה; לבסוף, הן ישראל והן טייוואן נחשבות בנות חסות של הממשל האמריקני, נתמכות על ידו כלכלית וצבאית ונושאות עיניהן למערב בחיפוש אחר השראה פוליטית ותרבותית. "הקשרים בין טייוואן ובין ישראל היו מצומצמים למדי עד

חסי ישראל וטייוואן הם סיפור מופלא על רקע הקשרים הרבים שמטפחת ישראל במזרח הרחוק. לכאורה יש מעט מן המשותף בין שתי המדינות, אבל יש דמיון לא מבוטל. שתיהן בבחינת 'אי', קטנות ביחס למדינות הסובבות אותן, מבוססות על חינוך ועל טיפוח הון אנושי. שתיהן זכו בעצמאות בשנים סמוכות (טייוואן ב-1945 וישראל ב-1948), לאחר שחלקו מורשה קולוניאלית (זו תחת יפן וזו תחת אנגליה). שתיהן מייצגות תרבויות עתיקות ושתיהן תלויות במידה גדולה בארצות הברית.

הקשרים הגלויים בין ישראל וטייוואן היו מצומצמים ביותר לפני תחילת שנות התשעים, הן בגלל הכרת ישראל ברפובליקה העממית הסינית, יריבתה הוותיקה של טייוואן, והן בגלל תלותה של טייוואן בנפט ערבי. מתחת לפני השטח התקיימו קשרים סמויים, בעיקר בתחומים ביטחוניים, קונבנציונליים ולא קונבנציונליים. השינוי בקשרים בא כתוצאה מהקמת היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לסין, אבל גם כתוצאה מהצמיחה הכלכלית ומהשינוי הפוליטי בטייוואן. ואכן, הקשרים מוסדו החל מ-1993, עת הוקמו משרדי כלכלה ותרבות בשתייהן והחל שיתוף פעולה נרחב בתחומי תרבות - מחקר ואקדמיה, חילופי סטודנטים וחוקרים, לימודי יהדות וכן בהגברת התיירות. קשרים אלה צברו תאוצה מאז בוטל הצורך באשרות כניסה הדדיות.

החוקר ערן נבון, שחקר באופן מעמיק את יחסי טייוואן וישראל, חיבר מאמר מרתק שהתפרסם בספר חדש "סין וישראל - מאיבה לקרבה" (הוצאת "מאגנס"), וחושף ציוני דרך ביחסים בין שתי המדינות. "מעטים הם האזורים ברחבי העולם, מתאר נבון, "שלמראית עין שונים כל כך ממדינת ישראל, אך מתגלים כדומים לה כל כך לאחר התבוננות מעמיקה. טייוואן, על אף חזותה כמעצמת הייטק ומחשבים

מוצרים וחלקי מוצרים קלים ונוחים לשינוע, הפכו את טייוואן לבסיס ייצור נוח עבור חברות בין-לאומיות. ואכן, בתוך שנים מועטות הוקמו בטייוואן מפעלי ייצור רבים על ידי חברות אלקטרוניקה גדולות ממדינות מובילות, ובהן ארצות הברית, יפן, הולנד ועוד.

בתחילת שנות השבעים קיבל הדרג המתכנן בראשותו של ג'יאנג ג'ינג-גואו, בנו של ג'יאנג קאי-שק, החלטה להשקיע בפיתוח תשתיות ציבוריות. ההחלטה התקבלה על רקע החשש הגובר להאטה בתפוקת הייצור בשל קריסתן של תשתיות ציבוריות חיוניות. כשמונה מיליארד דולר אמריקני הוקצו לסדרת פרויקטים יומרנית בתחומי התחבורה, האנרגיה והתעשייה. אלה החלו ב-1974 תחת השם 'עשרת מיזמי הבנייה העיקריים'. כבישים מהירים נסללו כדי לקשר את מרכזי הייצור לבירה ולנמלים, שדה תעופה חדש נבנה בפאתי העיר טאו-יואן והנמלים הגדולים בערים קילונג

ביותר של המדינה - ההון האנושי, והחל לפעול להקמת מפעלי ייצור והרכבה בשותפויות אמריקניות ויפניות. מובילי המהלך הציעו מגוון הטבות וחבילות תמריצים אטרקטיביים, שאותן עיצבו בשיתוף עם הסוכנות האמריקנית לפיתוח בין-לאומי. אלו היו גם ימי הראשונים של תעשיית האלקטרוניקה, שכה מזוהה עם טייוואן של היום. "לענף זה", מציין נבון, "הייתה תרומה מכרעת בהתפתחות הכלכלית של האי. שלא כמו בתעשיית הטקסטיל, הטכנולוגיה שנדרשה לתעשייה זו הייתה זרה ולא זמינה עד אז לתעשייה המקומית, והבאתה פתחה צוהר לחדירת ידע וניסיון מסוג שלא היה נגיש לשכנותיה. בתחילת התהליך הוקמו מרכזי ייצור שלא נועדו לענות על צורכי השוק המקומי אלא כווננו ליצוא בלבד. הטכנולוגיה הובאה במלואה על ידי משקיעים ממרכזי מחקר ופיתוח זרים, והשילוב בין חבילת התמריצים הממשלתית וטבעה של תעשיית האלקטרוניקה, המייצרת

לייצר עד תחילת שנות השבעים כלכלה מפותחת המבוססת על תעשיית יצוא, שנודעה לימים כ'נס הטייוואני'. העיקרון המנחה של ממשלתו הגולה של ג'יאנג קאי-שק היה יצירת מנגנונים מאזני יבוא שנועדו להגן על קופת המדינה בתקופת נתק ביחסים עם סין, ולתמוך בבנייתה של כלכלה עצמאית חדשה. טייוואן התמקדה ביצוא מוצרי מזון מעובדים (כמו אורז וסוכר), ונוסף על כך קידם הממשל את פיתוחה של תעשיית הטקסטיל. כמו בישראל, תעשייה זו הפכה לתחום היצוא המוביל של המדינה עד סוף שנות השישים. באותה עת נחשבה טייוואן לאחד המקומות הטובים ביותר להקמת תעשיית יצוא מתקדמת: היא החזיקה בכוח עבודה מיומן וזול, הייתה בעלת מערכת מוניטרית יציבה, ומעל לכול נשלטה על ידי משטר צבאי שהקריין יציבות פוליטית ויכולת שליטה פנימית - יתרון שאי אפשר להמעיט בחשיבותו באותן שנים. כך קיבל הדרג המתכנן החלטה לנצל את המשאב החשוב

רעידת אדמה שפקדה את דרום טייוואן

תקציבים משותפים לפעילויות מתאימות, מונחות תשתיות מחקר משותפות ונבחרים נושאי העניין לקידום בשנים שיבואו. שיתוף הפעולה בשנים האחרונות התמקד ברובוטיקה, באינטליגנציה מלאכותית ובהשפעות אנושיות על הסביבה הימית. ממשלת טייוואן נהגת להשקיע ישירות בפרויקטים המקדמים את נושאי שיתוף הפעולה האקדמי. כך לדוגמה אפשר לציין את תרומתה הכספית למרכז להצלת צבי הים הנמצא במבואות ים. כמו בתחום התרבות והאמנות, גם בתחום האקדמי נושאות שתי המדינות את עיניהן למערב בחיפוש אחר שותפים למחקר. מציאות זו יוצרת מצב בעייתי, שבו מרבית שיתופי הפעולה הנוכחיים אינם מוקדשים למחקר ארוך טווח, ועל כן אין להם המשך מעבר לתקופת המימון הממשלתי המשותף. ג'אנג ליאנג-רן, נציג טייוואן בישראל מינואר 2010 עד ינואר 2014, הדגיש כי על אף רמתו הגבוהה של המחקר המדעי בשתי המדינות, שיתוף הפעולה הנוכחי אינו מספק ואין תחושה שהוא מממש את הפוטנציאל הגלום בו.

כחלק ממאמצי הידוק הקשרים האקדמיים ביקרו בטייוואן בשנים 2012 ו-2013 מקבלי פרס הנובל בכימיה הפרופסורים דן שכתמן, אהרון צ'חנובר ועדה יונת. במהלך ביקוריהם קיימו סדרת הרצאות ומפגשים באוניברסיטאות ומסדות מחקר ונפגשו עם חוקרים טייוואנים בכירים. כן קיימו השלושה סדרת פגישות עם בכירים בהנהגה הטייוואנית, ובהן נדונו רעיונות להגברת ולהרחבת שיתופי הפעולה האקדמיים.

טייוואן והיהודים

בתחילת שנות האלפיים קיבלה ועדת התכנון הממלכתית של טייוואן החלטה אסטרטגית לקידום וטיפול קהילת הסטודנטים הבין-לאומית בטייוואן. מטרת ההחלטה הייתה לחשוף את טייוואן בפני צעירים מרחבי העולם ובתוך כך להעשיר את התוכניות הבין-לאומיות של מוסדותיה האקדמיים. ישראל גם היא נכללת ברשימת המדינות שטייוואן נושאת עיניה אליהן, והחל משנת 2004 ממשלת טייוואן מציעה מגוון רחב של מלגות לסטודנטים ישראלים. רוב מקבלי המלגות הם בוגרי שלושת החוגים הגדולים ללימודי מזרח אסיה באוניברסיטאות חיפה, ירושלים ותל אביב. לאורך השנים חולקו מעל חמישים מלגות ללימודי סינית ולימודי תארים שונים, החל בתארים ראשונים וכלה בתוכניות לדוקטורט. נוסף על המלגות, ממשלת טייוואן תורמת רבות להעשרת תכני הלימוד באוניברסיטאות בישראל. הנציג ג'אנג נהג לבקר כמה פעמים בשנה כאורח החוגים ללימודי מזרח אסיה, להרצות ולענות על שאלות ישירות של סטודנטים וחברי סגל. באפריל 2013

אביב תחת השם 'משרד הכלכלה והתרבות של טאיפיי', ובראשה עמד העיתונאי הבכיר צ'ונג צ'ן-הונג. המשרד יועד לתת מענה לביקוש הגובר לאשרות כניסה למדינה, ולתמוך ביזמים ובאנשי עסקים ישראלים אשר החלו לגלות עניין רב במשק הטייוואני לנוכח העלייה בחשיבותה הכלכלית ומיצובה כמרכז תעשייה וייצור בין-לאומי. באוגוסט 1993 נפתחה נציגות ישראלית מקבילה תחת שם זהה בבניין הסחר הבין-לאומי של טאיפיי (הסמוך למגדל 'טאיפיי 101', כיום המגדל השני בגובהו בעולם, שבנייתו הושלמה בשנת 2004). בראש הנציגות שימש הנספח המסחרי יעקב פאס. בשנת 1995 שונה שם של שני המשרדים לשם 'משרד הכלכלה והתרבות', וזאת כדי לשקף נאמנה את אופי הפעילות הלא-פוליטית שהם מנהלים. בשנת 2000 עברה הנציגות הטייוואנית בארץ למגדל העגול שבמרכז עזראלי בתל אביב, שם היא שוכנת כיום.

הקמת הנציגויות אפשרה לראשונה לקדם שיתופי פעולה בתחום התרבות בין שתי המדינות, בעידודם ובתמיכתם של גופים ממשלתיים. הביקור הראשון של פוליטיקאי ישראלי בטייוואן היה ב-1995, כאשר ח"כ לשעבר עמנואל זיסמן ו"ל, ממפלגת העבודה, יו"ר ועדת החינוך והתרבות, ביקר בטאיפיי בהזמנת משרד החוץ הטייוואני וקיים סדרה של פגישות שעסקו בענייני חינוך וביקודם חילופי תרבות בין המדינות. הפגישות הובילו להזמנות הדדיות לקיומם של אירועי תרבות ואמנות משותפים לשתי המדינות.

בעשור האחרון חלה עלייה ניכרת בשיתופי הפעולה התרבותיים, ונציגויות שני הצדדים החלו לשתף פעולה ולקדם באופן מתואם תכנים מסוג זה. בשנות התשעים החלו לא מעט אמנים ישראלים לבקר בטייוואן והופיעו באופן פרטי וכן במגוון מסגרות. בשנים האחרונות אירועים ישראליים גדולים ומושקעים בטייוואן נעשו לדבר שבשגרה. היצירתיות של אמנים טייוואנים וישראלים, ובהם תחושת הכנגד כל הסיכויים, הרצון לפרוץ ולהתחבר לשפה הבין-לאומית, והנכונות להסתכל אל מחוץ לקופסה. האירוע הישראלי הגדול והמושקע ביותר שהתקיים עד כה בטייוואן היה ביקורה של התזמורת הפילהרמונית הישראלית. מדינת ישראל נהנית מקבלת פנים חמה ונלהבת על ידי צרכני תרבות בטייוואן. לעומת זאת, מופעי יצירה טייוואניים זוכים עד כה לתשומת לב מועטה יחסית בישראל.

תחום נוסף שהתפתח בשנים האחרונות הוא שיתופי פעולה אקדמיים בין המדינות. בשנת 2008 נחתם הסכם לשיתוף פעולה אקדמי על ידי הוועדה המעורבת לנושאי מדע במשרדו של המדען הראשי של משרד המדע הישראלי והאחראי על קשרים בין-לאומיים במשרד המדע הטייוואני. כחלק מההסכם מתקיים מפגש שנתי בין נציגי משרד המדע משתי המדינות, ובמסגרתו מוקצים

שבצפון האי, וגאוסיונג שבדרום, עברו שיפוץ נרחב. שני כורים גרעיניים להפקת אנרגיה הוקמו במטרה לענות על הצורך בהרחבת עתודת האנרגיה מחד גיסא והפחתת התלות בתנודות מחירי הנפט מאידך גיסא. נוסף על כך הוזרם סכום עתק במונחים מקומיים, של 22 מיליארד דולר, לשיפוץ כללי של רשת החשמל הארצית ומתקנים תעשייתיים. פעילויות אלו שילשו את כמות ייצור האנרגיה והכפילו את אורך הכבישים במדינה בתקופה של חמש שנים בלבד. השיפור בתשתיות המדינה הניח את היסודות לשלב הבא בהתפתחותה הכלכלית של טייוואן בשנות השמונים.

"בשלב זה", מציין נבון, "התקבלה החלטה להשקיע בפיתוח תעשיות אסטרטגיות בעלות צריכת אנרגיה נמוכה, רמה טכנולוגית גבוהה וערך מוסף גבוה. אלה כללו את תעשיית האלקטרוניקה הוותיקה, תעשיית החלפים לרכבים, מיכון תעשייתי, והתעשייה בעלת החשיבות הגדולה ביותר - תעשיית המחשבים וטכנולוגיית המידע. במחצית השנייה של שנות השמונים זינק שווי היצוא של מוצרי חומרה טייוואניים פי חמישה, ובתחילת שנות התשעים הצליחה המדינה הקטנה למצב את עצמה כאחת מיצואניות המחשבים האישיים המובילות בעולם".

כדי לתמוך בתעשיות אסטרטגיות אלו, ובייחוד בתעשיית המחשבים עתירת המידע, נעשו מאמצים להקמת מרכזי מחקר ופיתוח עצמאיים, במטרה לגמול את טייוואן מתלותה בטכנולוגיה זרה. בשנות השמונים נבנה הפארק התעשייתי של סינג'ו ובו התבססו לאורך התקופה מעל מאה חברות, רובן יצרניות מחשבים וציוד היקפי. הפארק הוקם סמוך לאוניברסיטת צ'ינגחואה היוקרתית, המתמחה בלימודי טכנולוגיה ומאפשרת לו לקיים שילוב איכותי בין מחקר לתעשייה. כיום נחשב הפארק התעשייתי של סינג'ו לאחד ממרכזי המחקר ופיתוח המתקדמים באסיה, והוא משמש מודל והשראה למדינות מתפתחות רבות.

"בשנת 1988", מציין נבון, "הועבר שרביט השלטון מג'יאנג ג'ינג-גואו ללי טנג-חואי, וזה כיהן בתפקיד עד שנת 2000. ב-1996 הוביל הנשיא לי לשינוי שיטת השלטון, כשהכריז על בחירות כלליות לנשיאות טייוואן. עם ניצחונו במערכת בחירות זו הוא היה לנשיא הטייוואני הראשון שנבחר בבחירות דמוקרטיות. השנים שקדמו לבחירות היסטוריות אלו התאפיינו במימוש רפורמות שקידמו את המעבר לכלכלת שוק חופשי, רפורמות ששיקפו את המדיניות הליברלית ההולכת ומתפתחת של השלטון. הן כללו פתיחה ניכרת של השוק הטייוואני ליבוא סחורות, הסרת מגבלות על סחר במטבע חוץ, הרחבת שוקי היצוא של טייוואן, והפחתת התלות בארצות הברית כשוק היצוא העיקרי".

בתחילת שנות התשעים החל הנשיא לי לקדם סדרה נוספת של פרויקטים לפיתוח תשתיות, תוך שימוש בטכנולוגיות המובילות ביותר בתחומן. אחד הפרויקטים הבולטים בתחום התשתית היה בניית הרכבת התחתית של טאיפיי. זו החלה ב-1988, ולמעשה פיתוחה נמשך ללא הפסק עד עצם היום הזה. נכון למועד כתיבת שורות אלו, לרכבת חמישה קווים (הראשון נחנך ב-1996) והיא משרתת כשני מיליון נוסעים מדי יום. על פי תוכניות הבנייה, הרכבת צפויה לחבר את טאיפיי למטרופולין העוטף אותה, הקרוי 'טאיפיי החדשה', ולשרת אוכלוסייה של למעלה משישה מיליון תושבים. פרויקט שאפתני נוסף הוא המשך פיתוחה של הרכבת המהירה המקשרת את כל ערי החוף המערבי. תכנון הרכבת הושלם ב-1998, אולם בנייתה הושלמה רק ב-2007. כיום שירותי הרכבת פרוסים לאורך תוואי של 345 קילומטרים, המחברים בין טאיפיי שבצפון לגאוסיונג הדרומית. הרכבת יכולה לפתח מהירות של 288 קמ"ש והיא גומעת את המרחק מקצה לקצה בקצת פחות ממאה דקות. מערכות הרכבת התחתית של טאיפיי והרכבת המהירה הן מופת לשימוש בטכנולוגיית רכבות, זוכות בפרסים בין-לאומיים על איכות שירות ומקצועיות, ומשמשות השראה לפרויקטים דומים ברחבי העולם.

הקשרים עם ישראל

בינואר 1992 כוננו ישראל וסין העממית יחסים דיפלומטיים רשמיים. קצת יותר משנה לאחר מכן, במאי 1993, נפתחה לראשונה נציגות טייוואנית לא רשמית בתל

יורה דעה

מנחם מן

כח סוס

וילהלם פון-אוסטן (1885) היה מורה גרמני למתמטיקה, שלא הסתפק בהכוננת בני נוער במסלולי וברזי סודות החשבון, אלא שאף ליותר. מלבד תוארו ומקצועו כמורה, היה אוסטן אף בעל חוות סוסים עשירה והתמקצע בתחום אילוף בעלי חיים. ביום בהיר החליט המורה המלומד לשלב בין שני תפקידיו, והודיע לחוקרי הנפש וליודעי סודות הטבע כי בעתיד הקרוב הוא יחל ללמד את סוסו 'הנס' את רזי תורת החשבון. ואם היה מי שגיתך וצחק בלבו על תעוזתו של אוסטן, הרי שלא עשה זאת בקול. יש לזכור כי באותן שנים היו חוקרי הטבע נתפסים לכל טענה שעולה על לבם, והיו אף מוכנים להוכיח את דבריהם באותות ובמופתים.

ואכן, מאמציו של המורה נשאו פרי, וחוקרים מלומדים שהגיעו לחוותו של אוסטן לתהות על קנקנו של הסוס המלומד, יצאו משם נפעמים. הסוס המוכשר 'הנס' ידע חשבון בצורה בלתי רגילה. כאשר היה מורהו משמיע באוזניו תרגיל חשבון פשוט, היה הסוסון רוקע ברגליו פעם אחר פעם ברקיעות מדודות ומחושבות, עד שהיה מגיע לתוצאה המדויקת ושם נעצר.

המורה לא הסתפק בזאת, והיה מלמד את סוסו החביב תרגילי חשבון מסובכים אף יותר. בכל פעם שהיה 'הנס' עונה תשובה נכונה, היה מקבל מיידי קוביית סוכר ממורהו המשכיל.

אט אט 'החכים' הסוס הצעיר והיה בקיא בתורת החישובים כתלמיד צעיר ורענן. ניסיונות התחכמות שנעשו על ידי קהילת המדענים ברחבי העולם, שטרחו להפריך את טענתו של אוסטן וסברו כי אין אמת בדבריו של המורה וכי תרמית יש כאן, נחלו כישלון חרוץ. אוסטן היה מוכן להעמיד את סוסו לכל מבחן ולכל בדיקה שדרשו חבריו המדענים. תרגילים קשים, כמו כפל וחילוק שהיה נשאל הסוס על ידי אנשים זרים ולא דווקא ממורהו, נפתרו בתשובתו המדויקת של 'הנס' פעם אחר פעם.

הכול כבר הגיעו למסקנה כי דעתו ומסקנתו של מר אוסטן, שלסוסים מוח כשל בני האדם, הנה נכונה ומדויקת, ולא היה מי שההיזין להפריך את התיאוריה שגובתה במבחנים חוזרים ונשנים שנחלו הצלחה מרבית של תשעים אחוזים. 'הנס' הסוסון ידע חשבון.

תאבוננו של אוסטן גדל והוא החל ללמד את סוסו לחשב שני מהלכים קדימה ואף יותר. לאחר כל אימון משמעותי היה המורה מציג את סוסו לפני כל יודעי דת ודין ושואל: "אם ביום שני הוא הראשון לחודש, איזה תאריך יהיה ביום שלישי בשבוע שאחריו?" הסוס המלומד היה מביט במורהו המשכיל והיה רוקע תשע פעמים ועוצר.

שמעו של הסוס החכם והמוכשר נפוץ והתפשט ואף הגיע לרחבי ארצות הברית. עיתון ה'ניו יורק טיימס' (שיצא ברביעי לספטמבר 1904) הקדיש לתופעה המוזרה את כל עמודי הראשון תחת הכותרת: "הסוס המדהים מברלין". המורה אוסטן הבין כי בידיו מכרה זהב, והיה מופיע עם סוסו ברחבי העולם. קהל של מאות ואלפים היה מגיע לצפות בסוס החכם שידע לרקוע ברגליו ולהציג את מספר הכרטיסים שנמכרו באותו יום להופעתו הוא. המוני הצופים בקהל היו מכוונים את שעוניהם על פי תפיפותיו המדויקות, כשנשאל מפי מורהו מהי השעה כעת בעולם. הסוס המוכשר היה יודע לזהות ולהבדיל בין סוגי מטבעות ואף ידע להבחין בין תווים. הכול סברו כי מלבד לדבר, הסוס יודע לעשות הכול.

קהילת המדענים הייתה המומה מהגילוי המופלא של מר אוסטן, עד שקם הפסיכולוג הנודע 'אוסקר פונגסט' וביקש לחקור את הסוס. הרשות ניתנה ואוסקר הקדיש ימים וילות לתהות על קנקנו של הסוס ולבדוק את מקור השראתו במתן תשובותיו הנכונות. וביום בהיר אחד נרשמה תהפוכה דרמטית בפרשיית 'הנס המלומד'. אוסקר גילה כי שני תנאים מוכרחים להתקיים על מנת ש'הנס' יענה תשובות מדויקות. התנאי הראשון וההכרחי הוא, שהשואל יעמוד מול הסוס בלי הפסק מחיצה או וילון שיסתירו את פניו וגופו מעיניו. והתנאי השני, והחשוב לא פחות, שהשואל יידע את התשובה הנכונה לשאלה שאותה נשאל הסוס.

שני התנאים הוכיחו לפסיכולוג פונגסט כי מוחו של הסוס אמנם מבריק ומצוחצח, אך לא יותר מכל סוס אחר. במחקרו ותגובתו שהשתרעו על עמודי כתב רבים, פרך אוסקר מכל וכל את טענתו של אוסטן, וקבע כי כישורו היחיד של 'הנס' הנו קריאה נכונה ומדויקת של שפת גוף. לטענתו, 'הנס' אולף כדי שיוכל להבחין בעיניו ובגופו של העומד מולו ולקרוא את התרגשותו המואצת לקראת סוף הרקיעות.

מסתבר שהסוס היה רוקע בלי הבחנה ובלי ידע בסיסי, אלא שמטבע הדברים כאשר היה מתקרב לתוצאה הנכונה, היה העומד מולו מתרגש עד הרקיעה האחרונה. ו'הנס', כסוס הבקיא בשפת גוף, ראה זאת.

הסיפור הנחמד הזה, מזכיר לכולנו, בכל מצב, כי חולשה ורפיון הם דברים הניכרים, והם לעתים הסיבות לתקיפות מבית ומחוץ. רק חוסן פנימי והכרה בצדקת הדרך, יצילו אותנו מן המלעזים ומהמתקוממים להרע.

Yoredea.man@gmail.com

נערך מבחן ידיעת השפה הסינית הרשמי של משרד החינוך הטייוואני, TOCFL, באוניברסיטת תל אביב בחסות נציגות טייוואן. במסגרת זו הוענקה למשתתפים תעודה רשמית המוכרת על ידי מוסדות לימוד רבים באירופה ובארצות הברית. כמו כן, בשנת 2013 נפתח בחוג ללימודי אסיה באוניברסיטת חיפה קורס בנושא כלכלה, פוליטיקה ותרבות בטייוואן, הממומן בחלקו על ידי משרד החינוך הטייוואני.

את פני המשלחות היהודיות המבקרים בטייוואן מקבלת קהילה ישראלית קטנה המונה כ-150 איש ומורכבת ממארג של סטודנטים, אנשי עסקים, משפחות שהעתיקו את מקום מגוריהן לצורכי עבודה ואנשי הנציגות. בשנת 1975 הגיע לטייוואן הרב אפרים איינהורן. הוא הקים בית כנסת ארעי במלון שרתון בטאיפיי וכיום, בגיל 95, עדיין מעניק שירותי דת לקהילה היהודית, כפי שעשה במשך ארבעים השנים האחרונות. בשנת 2011, עקב התרחבות הקהילה ומספר המבקרים, נפתח מרכז חב"ד בטאיפיי בראשות הרב שלומי טביב. המרכז מקיים תפילות מסודרות, מארח לארוחות בחגים ובשבתות, ומספק אוכל כשר לאנשי עסקים יהודים המבקרים באי. יצוין, כי כיום מתגוררים בטייוואן בין 400 ל-500 יהודים, רובם המכריע בטאיפיי ובסביבתה. קשר מיוחד ומפתיע לעם היהודי אפשר למצוא בעיר טאינאן, בחופו המערבי של האי, שבה הקים כומר מקומי ושמו ג'ואו ג'ה-אן בשנת 2002 מוזיאון העוסק בשואת העם היהודי. ג'ואו ביקר ביפן בתקופה שבה טייוואן הייתה נתונה תחת שלטון קולוניאלי יפני, שם למד אצל אב נוצרי שהעריך את העם היהודי. לאחר שחזר לטאינאן ביקר ג'ואו בישראל כמה פעמים, ולבסוף החליט להקים מוזיאון המוקדש להיסטוריה היהודית בזמן מלחמת העולם השנייה. המוזיאון ממוקם בפאתי העיר, ויש בו כמה חדרים המציגים נושאים מתקופת השואה באמצעות תמונות, סרטונים ומוצגים ספורים, חלק מהם נתרמו באדיבות מוזיאון 'ד' ושם'. נראה שזהו מוזיאון השואה הקטן ביותר בעולם. במאי 2011, חודשיים לאחר אסון הצונאמי שהכה ביפן, הנציגות הישראלית בטייוואן יזמה אירוע התרמה בשיתוף עם קרן 'צ'ה ג'ו' (Tzu Chi Foundation) ארגון הסיוע ההומניטרי הגדול בעולם הסיני. באירוע השתתפו חברי העילית העסקית של טייוואן ואורחים ממלזיה ותאילנד, ונאספו בו 750 אלף דולר של כספי תרומות לרווחת נפגעי האסון.

תיירות וסחר הדדי

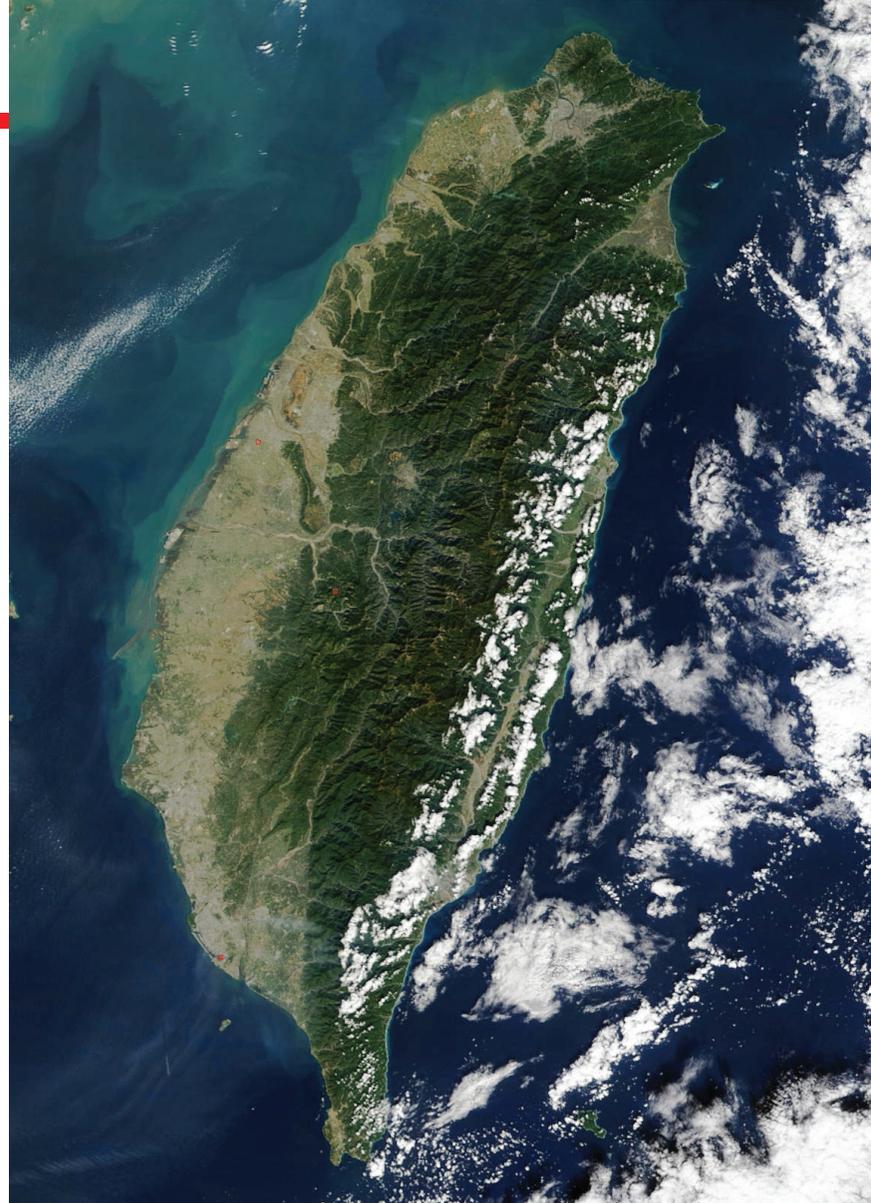
שיתוף הפעולה התרבותי-אקדמי של השנים האחרונות שיקף במידה גדולה מגמה של התקרבות ואמון הדדי בין טייוואן לישראל, מגמה שקיבלה משנה תוקף כאשר ב-11 באוגוסט 2011 נחתם הסכם הדדי לפטור מאשרות לאזרחי טייוואן וישראל. אפשר לומר שזהו ציון הדרך הדיפלומטי החשוב ביותר ביחסי המדינות עד כה, שכן מדובר במהלך שמעבר להבעת האמון שהוא מסמל - צפוי להגדיל את כמות המבקרים ואת הסחר ההדדי. כדי להבין את ההקשר ההיסטורי של ההסכם יש לבחון את האירועים הפנימיים שהתרחשו בטייוואן החל משנת 2000. בשנה זו זכה צ'ן שואי-ביאן, נציג המפלגה הדמוקרטית הפרוגרסיבית, בבחירות לנשיאות טייוואן. לראשונה בתולדות המדינה איבדה המפלגה הלאומית (גואומינדאנג) את אחיזתה בשלטון, והנשיא צ'ן החל לקדם סדרה של רפורמות שנועדו לחזק את מאפייניה העצמאיים של טייוואן ובדלנותה לעומת סין. מהלך זה גרם להחרפה נוספת ביחסים הקרירים ששררו בין טייוואן לסין, והוסיף למתח המדיני הקיים ממילא בין הממשלות. כמו כן, רפורמות אלו הדגישו ביתר שאת את תהליכי הבידוד הדיפלומטי שסין כופה על טייוואן בזירה הבין-לאומית.

בשנת 2008 זכתה המפלגה הלאומית בשלטון מחדש, ובראשות הנשיא מא יינג-ג'יו החלה לקדם מדיניות פרגמטית ופייסנית כלפי סין, ובו זמנית להרחיב את יחסיה הדיפלומטיים עם מדינות רבות נוספות. ביוני 2010 נחתם הסכם סחר ושמר ECFA בין ממשלות סין וטייוואן, שנחשב להסכם החשוב ביותר שנחתם בין שתיהן מאז סוף מלחמת האזרחים בשנת 1949. במסגרת ההסכם הוחלט על הפחתת מסיים, הסרת חסמים מסחריים, ופתיחת קווי טיסה ישירים בין סין לטייוואן. עד 2008 חתמה טייוואן על הסכם פטור מאשרה עם 53 מדינות. חמש שנים אחר כך, מספר המדינות החתומות עמה על אותו הסכם עומד על יותר ממאה, ובהן גם ארצות הברית. כיום, כל המחזיק בדרכון ישראלי מקבל אשרת כניסה בת 90 ימים במעמד ביקורת הדרכונים בכניסה לטייוואן, ומבקרים טייווניים נהנים מתנאים זהים בביקורם בישראל.

חתימת ההסכם הובילה לעלייה דרמטית במספר המבקרים הדדית בין המדינות. מנתוני משרד התיירות הישראלי עולה כי בשנת 2012 נרשמו בישראל כ-5,300 כניסות של בעלי דרכון טייוואני, ומדיווחי משרד החוץ של טייוואן באותה שנה נרשמו כניסות של כ-5,200 בעלי דרכון ישראלי. אחד המכשולים העיקריים לקצב גידול המבקרים הוא היעדר טיסות ישירות בין טייוואן לישראל. אי לכך העלויות הגבוהות של כרטיסי הטיסה והצורך להחליף טיסות בכל כיוון הפוכים את המדינות ליעדים אטרקטיביים פחות עבור תיירים ואנשי עסקים.

בעוד שיתופי הפעולה התרבותיים והאקדמיים בין המדינות עדיין לא הגיעו למיצוי, אלה של המגזר העסקי הגיעו בשנים האחרונות לנקודת שיא. בחינת נתוני סחר החוץ בעשור האחרון מעידה על זינוק של מעל 250% בהיקף היצוא השנתי של ישראל לטייוואן, עלייה של כמעט חצי מיליארד דולר בין 2003, שבה עמד היקף היצוא השנתי על 286 מיליון דולר, ובין 2011 שהיקף היצוא בה היה 776 מיליון דולר. בחינת נתוני הסחר מטייוואן לישראל מציגה מגמה דומה, אם כי מעט מתונה יותר, עם עלייה של 80% ביצוא באותה תקופה. בתוך שמונה שנים השתנה מאזן היצוא בין המדינות מגירעון מסחרי ישראלי של כ-150 מיליון דולר למצב מאוזן. יציבות מרשימה בהיקף היצוא הישראלי לטייוואן נרשמה בשנת 2009, השנה שבה טלטל המשבר הכלכלי העולמי בעוז את השווקים הבין-לאומיים, ומרבית מדינות העולם דיווחו על ירידה בנתוני הסחר. על פי נתונים שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל, באותה תקופה היצוא לטייוואן לא ירד ואף רשם עלייה מינורית של כחמישה מיליון דולר, בעוד טייוואן רשמה צניחה של למעלה מ-25% ביצוא שלה לישראל.

"טייוואן", מדגיש נבון, "נחשבת כבר שנים לאחד מחמשת יעדי היצוא המרכזיים של ישראל במזרח אסיה. נתונים אלו מרמזים שאנשי עסקים ישראלים החלו לגלות את הפוטנציאל הטמון בסחר עם טייוואן, ואף על פי שהיא עדיין לא נמצאת בראש רשימת היעדים של חברות רבות, ברוב התחומים היא נחשבת ליעד איכותי ומתאים". דורון חמו, הנספח המסחרי של משרד הכלכלה בטייוואן החל מ-2012, מתאר את התעשיות בישראל וטייוואן כמשלימות ולא בהכרח מתחרות. לטענתו, ישראל מצטיינת ביצירת פתרונות שיכולים לתפקד כטכנולוגיות משלימות לתעשיות עתירות הידע בטייוואן. אם עד 2005 חלק גדול מהסחר בתחום האלקטרוניקה בין המדינות התמקד במוליכים למחצה, הרי שבשנים האחרונות נוספו תחומים חדשים - כגון טכנולוגיות מידע ותקשורת, טכנולוגיות מובייל ואפליקציות, תלת-ממד וטכנולוגיות זיהוי תנועה. המטרה היא אפוא להציע את הטכנולוגיות המתאימות ביותר להשתלב בתעשיית המחשבים המפותחת של טייוואן ולא להתחרות בה. תחום

האי טאיוואן, כפי שצולם מהחלל על ידי NASA

טייוואן, מדגיש נבון, "נחשבת כבר שנים לאחד מחמשת יעדי היצוא המרכזיים של ישראל במזרח אסיה. נתונים אלו מרמזים שאנשי עסקים ישראלים החלו לגלות את הפוטנציאל הטמון בסחר עם טייוואן

נוסף שדורון חמו מגדיר כבעל התאמה גבוהה לצרכיה של טייוואן נמצא בטכנולוגיות פתורות מים: פיתוח תשתיות, מחזור והתפלה. חרף כמות המשקעים הגבוהה בטייוואן, היא מתקשה לנצל כראוי את עונות הגשמים, שאז נשטפות לים כמויות עצומות של משקעים ומותירות את האי במחסור של מים מתוקים. על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והנספחות המסחרית בטייוואן, בשנת 2011 תחומי היצוא המרכזיים של ישראל לטייוואן כללו בעיקר אלקטרוניקה (32%), אופטיקה וציוד מעבדה (38%) וכימיקלים (16%).

עד שנת 2005 התמקדו חברות רבות בטייוואן במתן שירותי OEM (יצרן ציוד מקורי) ללקוחות זרים, בעיקר מיפן, אירופה וארצות הברית, תוך שהן מתבססות על עלויות ייצור זולות וכוח אדם מיומן וזמין. אולם בשנים האחרונות החלו חברות רבות להתמודד עם תחרות גוברת מצד שווקים מתעוררים סמוכים, כגון וייטנאם, מלזיה וסין, ורבים בתעשייה הבינו שעל טייוואן לעבור לייצור ערך מוסף בעל משמעות כדי למנוע זליגה של תעשייה למרכזי ייצור זולים מעבר לים. מתוך הבנה זו עברו חברות רבות, כגון ענקיות המחשבים Acer ו-Asus וענקית המובייל HTC, תהליכי מיתוג, בהתבססן על פיתוחים מביית, והפכו לשחקניות מקומיות וגלובליות חזקות וחשובות. עלייתם של מותגים מקומיים העמידה קושי רב בפני יזמים וחברות ישראליות קטנות לבלוט בתערוכות המחשבים הגדולות על רקע הגידול הרב בתחרות. בשנת 2010 החליט אופיר גור, הנספח המסחרי בשנים 2008-2012, להגדיל את חשיפתה של הטכנולוגיה הישראלית על ידי ריכוז ביתן לאומי ישראלי בתערוכת 'קומפיוטקס', תערוכת המחשבים הגדולה באסיה ואחת משתי תערוכות המחשבים החשובות בעולם. בכך אפשר יצירת קשר וחשיפה ישירה של החברות הישראליות לענקיות המחשבים, וארגון מפגשים עסקיים אישיים למשלחות ישראליות במשרדיהן. ההיענות המהירה מצד החברות הגדולות והצלחת המפגשים החוזרים זה שלוש שנים מעידה על חשיבות נוכחותו של גוף ממשלתי מקצועי המתאם ומקדם חברות ישראליות בעולם העסקי של טייוואן. ב-2013 התארחו נציגים מ-12 חברות ישראליות בדוכן הישראלי של התערוכה, וכחלק מהשתתפותן בביקור זכו להציג את הטכנולוגיה

שלהן במשרדי המטה של ענקיות המחשבים המקומיות. הגישה שנוקטים נציגי ישראל בטייוואן משקפת את הסגנון הישיר המאפיין את המגזר העסקי הישראלי. גישה זו מתבררת כיעילה במיוחד בעבודה עם ארגונים טייווניים, אשר על אף המיתוג המערבי עדיין נשענים על תרבות סינית מסורתית ולכן מעניקים כבוד רב למוסדות מדינה ומעריכים את עבודתם של מוסדות אלו בתחום התיווך העסקי. זו גם הסיבה שהנספח המסחרי הטייוואני בישראל מתמקד בשנים האחרונות בעיקר בעבודה עם המחלקות השונות במשרד הכלכלה, מכון היצוא ולשכת המסחר.

הנציג ג'אנג ליאנג-רן ציין כי הנושא החשוב ביותר עבור ממשלת טייוואן הוא חיזוק תשתיות הסחר והרגולציה בין שתי המדינות. אי לכך מרבית המאמצים מופנים להצגת ישראל כמדינה נגישה בעיני חברות טייוואניות. מאמצים אלו החלו לשאת פרי בשנים האחרונות (החל מ-2006), עם חתימתם של עשרה הסכמים ופרוטוקולים המקדמים שיתופי פעולה בנושאי מים, מכס, עסקים קטנים ובינוניים, טיפולים רפואיים ועוד. לשם השוואה, ב-13 השנים הראשונות מאז פתיחת הנציגויות נחתמו רק ארבעה הסכמים הדדיים. הנציג ג'אנג מקווה שהסכם הפטור מאשרות כניסה, פתיחת קו טיסות ישירות והסכמי סחר נוספים, כגון ההסכם להקלת תהליכי יבוא וייצוא, יצרו תשתית סחר יציבה שתהפוך את ישראל לאחד מיעדי הסחר המובילים של טייוואן, ותאיץ את שיתופי הפעולה הטכנולוגיים בין שתי המדינות.

שיתופי פעולה טכנולוגיים

ב-2009 רכשה חברת Hiwin הטייוואנית, המתמחה בייצור מכלולי תנועה ומנועים ליניאריים, את חברת Mega-F הישראלית, בסכום קטן יחסית המוערך בכמה מיליוני דולרים. מדובר בעסקה קטנה שלא קיבלה חשיפה תקשורתית רבה בשתי המדינות, אולם בפועל טוען ד"ר סה קו-אי, סגן נשיא Hiwin, שמדובר באחד המהלכים החשובים שביצעה החברה בשנים האחרונות. רכישת Mega-F, המתמחה בפיתוח חומרה ותוכנה לבקרי תנועה, שילשה את יכולת הייצור של Hiwin בתחום הרובוטים התעשייתיים, ובכך הפכה אותה לאחת מהשחקניות המובילות בעולם בתחום. לדבריו של ד"ר סה, חברות טייוואניות רבות הן בעלות יכולת ייצור המוני גבוהה וגישה לשווקים רבים החסומים עדיין לתעשייה בישראל. שני הצדדים זכו אם כך לרווח ניכר מהרכישה: Hiwin נהנית מטכנולוגיה משלימה המשדרגת את יכולותיה, וחברת Mega-F, שמרכז הפיתוח שלה נשאר בפארק התעשייה של יוקנעם, זכתה לקדם את הטכנולוגיה שלה בשווקים רבים, לרבות השוק הסיני שבו Hiwin פעילה מאוד. ד"ר סה, המכהן כיום כראש איגוד הסחר טייוואן-ישראל, נוהג לבקר בישראל על בסיס חודשי כדי לפקח על תהליכי המו"פ של החברה בישראל, להגדיל את חשיפת Hiwin לטכנולוגיות ישראליות, ולחקור היתכנות לביצוע רכישות נוספות.

"חלק גדול מהפוטנציאל לשיתופי פעולה טכנולוגיים בין ישראל לטייוואן", מתאר נבון, "נמצא אם כן ביכולת של חברות טייוואניות לאתר בישראל את הפתרונות הנכונים ביותר עבורן, פתרונות אשר יעניקו להן ערך מוסף ויאפשרו להן לפרוץ בתחומים שבהם הן מתמחות. תפקיד חשוב ומרכזי בתהליך איתור זה ממלאת חברת ההון סיכון הישראלית 'גיזה', שהקים זאב הולצמן בשנת 1992. בתחילת שנות האלפיים החליטה החברה למקד את פעילותה באסיה בכלל ובסין בפרט, לנוכח הצמיחה הכלכלית האיתנה שלה, גודל השוק והיקף האוכלוסייה. 'גיזה' החליטה לפנות תחילה לשוק הטייוואני בשל ביסוסו כאחד ממרכזי התעשייה עתירות הידע החשובים ביותר באזור. לאחר מכן תכננה החברה להישען על שיתופי הפעולה והקשרים שנבנו בטייוואן במטרה לחדור לשוק הסיני".

אסטרטגיה זו גובשה בהמשך לתחקור כשלים קודמים בחדירה לשוק הסיני של יזמים וחברות קטנות ובינוניות. במרבית התחקירים נמצא כי למעט חברות גדולות, מבוססות ובעלות אורך רוח, יזמים המעוניינים לחדור לשווקים בסין וקוקים לשותף מקומי. כפי שהוזכר לעיל, בטייוואן קיימות מסגרות פעילות המסוגלות לתכנן

קדימה, להבין לאן מתקדמת הכלכלה העולמית ולאן היא מסוגלת לצמוח בתוכה. בעשורים האחרונים התפתחו קשרי מסחר הדוקים בין טייוואן לסין, והראשונה הפכה למשקיעה הבין-לאומית הגדולה השנייה. חברות ענק טייוואניות כגון Foxconn מייצרות בסין, מעסיקות מאות אלפי עובדים מקומיים ואחריות לכ-20% מכלל היצוא של סין. אותן חברות מספקות עבור התעשייה הטייוואנית קשרים עסקיים רבים וממצבות אותה כשער כניסה לעולם העסקי ולתעשייה בסין. בחברת 'גיזה' מציינים מאפיינים נוספים שהפכו את טייוואן לבעלת סביבה עסקית המאפשרת עבודה יעילה על אף הבדלי התרבויות, שעדיין קיימים. באלה אפשר לציין את התפתחותה של מערכת חוקית בעלת יעילות מוכחת, מערכת הגנה על זכויות קניין, מערכות חוזיות הדומות לאלו שמונן 'גיזה' עובדת במערב, שליטה בשפה האנגלית ומספר גדול של מומחים שהתחנכו בארצות הברית.

בתחילת שנות האלפיים החליט ד"ר תומאס יוה, סגן יושב ראש המועצה לתכנון ופיתוח כלכלי (CEPD) - הגוף הכלכלי המרכזי בטייוואן, שכדי שטייוואן תפרוץ ותהפוך לגלובלית היא מוכרחה להיחשף ולהתקרב לעולם הטכנולוגי שמחוצה לה. בשנת 2003 הגיע ד"ר יוה לסיור בישראל עם בכירי הקרן הלאומית לפיתוח (NDF), הגוף המפקד בין היתר על מימוש אסטרטגיית ההשקעות של ה-CEPD. כתוצאה מהביקור השתכנע ד"ר יוה בחשיבותה של ישראל כיעד אסטרטגי לפיתוח שיתופי פעולה טכנולוגיים. השנים היו שנות תחילת הפריחה של סטארט-אפים בישראל, על רקע ההתאוששות מקריסת בועת הדוט-קום. שיתוף הפעולה עם 'גיזה' התברר כאינטרס הדדי: טייוואן מצדה הזדקקה לחדשנות טכנולוגית, וישראל, מנגד, חיפשה גוף מממן שיקדם את הטכנולוגיה שלה לשלב הבא וישלב אותה במוצרי צריכה ובתעשיות. בשנת 2004 הצטרף ה-NDF להשקעה בקרן הרביעית של 'גיזה', וכמה שנים אחר כך השקיע גם בקרן החמישית. מרישומי משרד הכלכלה הישראלי עולה כי עד 2008 השקיעה ממשלת טייוואן כ-75 מיליון דולר בקרנות של 'גיזה', במה שהפך לפרויקט המשותף הגדול ביותר בין שתי המדינות.

בתשע השנים שעברו מאז התניעה 'גיזה' את הפעילות המשותפת הוצגו בטייוואן עשרות חברות סטארט-אפ ישראליות במגוון רחב של תחומים, ובהם קלינטק, ביוטק, מוליכים למחצה, תקשורת, מכשור רפואי ועוד. לא כל המפגשים הובילו לשיתופי פעולה, אולם בחברה מציינים כי 14 פרויקטים משותפים יצאו לפועל במסגרת פעילות הקרן. פרויקטים אלו הובילו להסכמי ייצור והפצה, הסכמי מתן שירותי OEM והשקעות משותפות בפיתוחים, כולם על אדמת טייוואן, בשיתוף פעולה עם שותפים מקומיים. בחלק מהמקרים שיתוף הפעולה כולל גם קניית שיטות עבודה וסיוע לשותפים המקומיים בלימוד מודלים לפיתוח עצמאי בתחום. עם השנים התמחתה 'גיזה' בגישור על פערי הציפיות של הצדדים בדרך לשיתוף פעולה, פערים כגון טבען של חברות טייוואניות רבות המעוניינות לקבל טכנולוגיות מוגמרות שאינן דורשות השקעה נוספת, בעוד בישראל יש נטייה למכור פרויקטים לפני שהם מבשילים לחלוטין. יש לציין שהמודל לעיל, שבו טייוואן מתפקדת כשער כניסה לשווקים בסין, עדיין לא הוכיח את עצמו במידה מספקת, משום שמרבית החברות הישראליות שבהן השקיעה 'גיזה' עדיין פועלות בעיקר בשוק הטייוואני, ומעטות מהן הצליחו לחדור לשוק הסיני בעזרת שותפים מקומיים. מכל מקום, מסכם נבון, יש לצפות שבשנים הבאות נמשיך להיות עדים להתרחבות ולהעמקת שיתופי הפעולה בין ישראל לטייוואן, בדגש על הסקטור העסקי, אולם גם בתחומי מחקר וחילופי תרבות. ההתפתחות המרשימה ביותר הייתה בתחום הכלכלי. לא רק שחל גידול עצום בסחר הדו-צדדי, אלא שנוצר איזון מסחרי (להבדיל מהגרעון המסחרי של ישראל עם סין). תחומי הסחר העיקריים היו היי-טק ואלקטרוניקה, אופטיקה וציוד מעבדה, טכנולוגיות מים וכימיקלים. נוצר שיתוף פעולה בתחומי המחשבים והמוליכים וטייוואן נעשתה יצואנית קטנועים מובילה. במקביל נרכשו חברות, כאשר מטרת הקשרים הכלכליים אינה רק דו צדדית אלא שימוש בטייוואן כגשר כלכלי לסין. ■